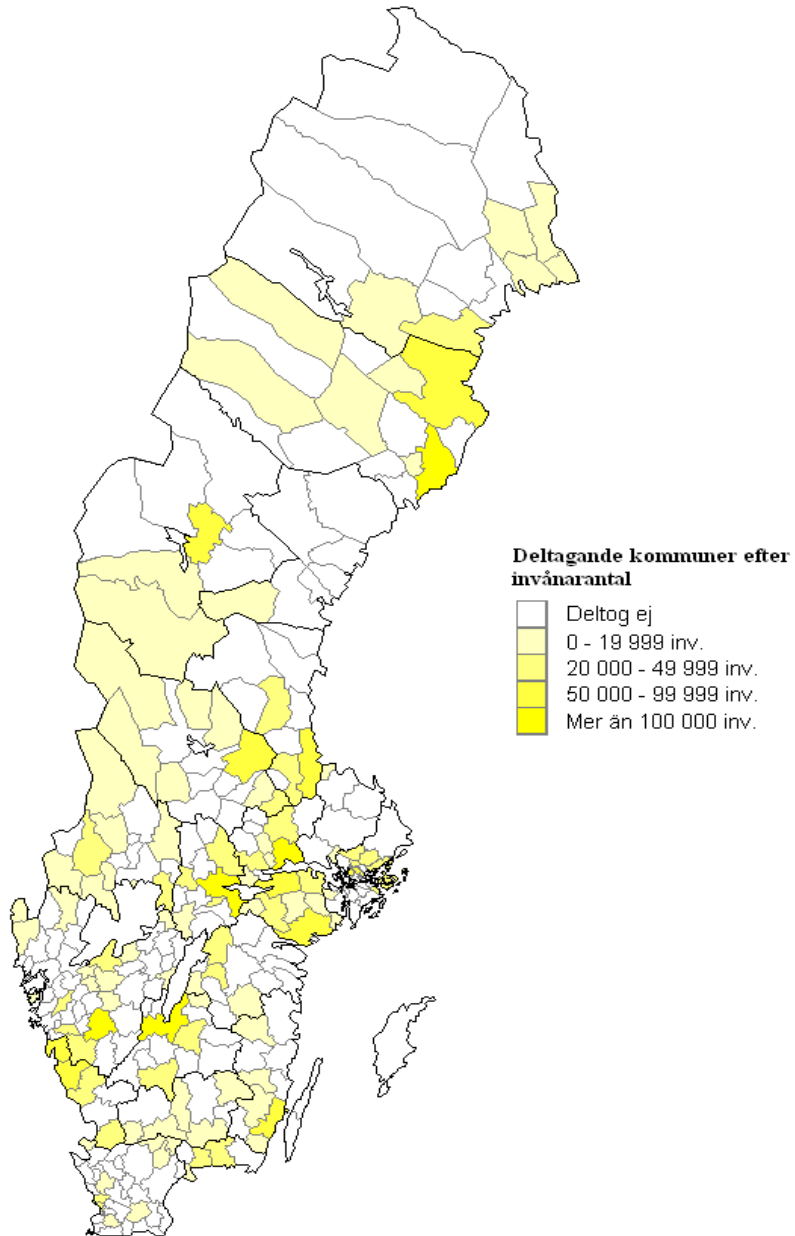

Rådet för främjande
av kommunala analyser

KVALITETSNYCKELTAL FÖR FÖRSKOLA 2010

Resultat för brukarnära indikatorer för förskola

Förord

Denna rapport är en sammanställning av de resultat avseende kvalitet i förskola som 119 svenska kommuner redovisat i Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada) under hösten 2010 och tidiga 2011. Nyckeltalen samlas under benämningen *Kvalitet i förskola*. Syftet med undersökningen är att ge landets kommuner möjlighet att jämföra sin verksamhet med andras. Resultaten kompletterar den bild av verksamheten som erhålls från andra statistikproducenter, som t.ex. Skolverket och Statistiska centralbyrån.

Nyckeltalen bygger på det utvecklingsarbete som bedrevs inom ramen för det nationella Jämförelseprojektet 2007-2010. De har alltså föreslagits, diskuterats och definierats av verksamhetsansvariga i många av landets kommuner.

I denna rapport presenteras genomsnittliga resultat för alla deltagande kommuner. Kommunernas enskilda resultat redovisas inte i rapporten men finns tillgängliga online i Kolada. Ett särskilt tack riktas till Umeå och Haparanda vars resultat vi fått medgivande att lyfta fram, i exempel på hur man kan redovisa resultaten i den enskilda kommunen.

Rapporten är sammanställd av Johan Gjersvold på RKA:s kansli

Stockholm, maj 2011

Anders Norrlid

Rådet för främjande av kommunala analyser

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning	4
1 Inledning.....	5
2 Mått- och metodbeskrivning	7
3 Kvalitetsnyckeltal för förskola	8
3.1 Samverkan hem och förskola.....	9
3.2 Dokumentation för en god pedagogisk verksamhet.....	10
3.3 Barnens delaktighet.....	11
3.4 Tillgänglighet	12
4 Exempel på resultatredovisning för enskilda kommuner	15
4.1 Umeå.....	15
4.2 Haparanda	18
Bilaga 1: Lista över samtliga nyckeltal i mätningen	20
Bilaga 2: Deltagande kommuner.....	22

Sammanfattning

Förskolans uppdrag är att lägga grund för det livslånga lärandet, i en verksamhet som är rolig, trygg och lärorik. För att åstadkomma detta måste man utforma en verksamhet som bygger på samverkan hem och förskola, barnens delaktighet, dokumentation för en god pedagogisk verksamhet och dessutom är tillgänglig.

De resultat som 60-110 kommuner har redovisat i Kolada avser nyckeltal i ett processperspektiv. Generellt kan sägas att resultaten avseende samverkan hem och förskola är goda, men att utvecklingspotentialen är större avseende barnens delaktighet och dokumentation av den pedagogiska verksamheten. Tillgängligheten i bemärkelsen väntetider för plats på förskolan är god, och den faktiska personaltätheten (närvarande barn per närvarande personal) är i genomsnitt klart högre än vad som framgår av Skolverkets statistik avseende planerad personaltäthet.

1 Inledning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) bjöd under juni månad 2010 in landets samtliga kommuner att för ta fram och redovisa kvalitetsnyckeltal för förskolan i Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada) på www.kolada.se. Nyckeltalen bygger vidare på det utvecklingsarbete som bedrivits inom ramen för det nationella Jämförelseprojektet (se www.jamforelse.se för mer information), och SKL:s projekt *Kommunens kvalitet i korthet* (Kkik).

Målsättningen har varit att fånga in brukarnära kvalitetsindikatorer som kan komplettera annan statistik som produceras inom förskoleområdet, t.ex. volym- och kostnadsstatistik från Skolverket och Statistiska centralbyrån. Kommunerna har själva och på frivillig basis samlat in statistiken och publicerat den i Kolada, via databasens inmatningsfunktion.

I tabell 1 nedan beskrivs de 119 deltagande kommunerna och rikets samtliga 290 kommuner i form av ett antal utvalda strukturella nyckeltal. När det gäller skattekraft och andelen barn 1-5 år av den totala befolkningen så är genomsnittet bland de deltagande kommunerna nästans identiskt med genomsnittet för rikets samtliga kommuner. Det genomsnittliga antalet invånare ligger dock något lägre bland de deltagande kommunerna jämfört med rikssnittet. Kommunerna är väl spridda geografiskt över landet som vi ser i kartan på rapportens framsida. Det är således en förhållandevis representativ grupp av landets totalt 290 kommuner vars resultat ligger till grund för resultatredovisningen som följer i kommande avsnitt.

Bakgrundsfakta	Kommuner som publicerat	Alla kommuner i riket
Antal kommuner	119	290
Totalt antal invånare	3 207 555	9 415 570
Genomsnittligt antal invånare	26 954	32 467
Skattekraft, kr/inv	162 991	162 909
Invånare 1-5 år, andel (%)	5,4	5,4

Tabell 1: Bakgrundsfakta om kommuner som publicerat samt alla kommuner.

I denna rapport beskrivs resultaten för de 119 kommuner som publicerat sina resultat under hösten 2010 och tidiga 2011. Ett antal kommuner har tagit fram och redovisat resultaten som en del av sitt deltagande i SKL:s projekt *Kommunens kvalitet i korthet*, där några av nyckeltalen ingår. I kapitel två ges en översiktlig mått- och metodbeskrivning. I kapitel tre redovisas de deltagande kommunernas aggregerade resultat. I kapitel fyra presenteras exempel på hur man i den enskilda kommunen kan sammanställa och jämföra sina resultat.

Samtliga resultat i undersökningen som denna rapport bygger på är framtagna och publicerade i Kolada av kommunerna själva utan kvalitetsgranskning från RKA. Kommunerna har själva gjort bedömningen att resultaten håller tillräckligt god kvalitet för publicering. I rapporten görs inga

tabeller eller listor av resultaten på kommunnivå. Resultaten för samtliga deltagande kommuner hittar du i Kolada, via *Färdiga presentationer* eller via *Särskilda nyckeltalssamlingar – kommun* i databasens frisök-funktion.

Måtten är framtagna med enhetliga, men nya, definitioner och verktyg. Se därför detta som delresultat i ett utvecklingsarbete.

2 Mått- och metodbeskrivning

Den primära perioden för insamling och publicering av resultat i Kolada var september till november månad 2010, men någon exakt deadline för kommunerna att publicera sina resultat har inte satts. Successiv publicering av resultat är möjlig, vilket innebär att nya data kan ha kommit in, och gamla ha uppdaterats, efter det att vi tagit fram resultaten till denna rapport. Resultat som redovisas i rapporten gäller verksamhetsåren 2009 och 2010. Kommunerna har uppmanats att ta fram uppgifter som avser verksamhet i både kommunal och enskild regi.

Undersökningen består av totalt 14 nyckeltal. Av dessa baseras 11 nyckeltal på frågor riktade till cheferna på samtliga förskolor i kommunen. Förskolans svar gäller samtliga platser på enheten, dvs. för ett positivt svar på frågan ska enhetens samtliga barn kunna erbjudas det som efterfrågas i frågan. Svaret ”ja” anges då alla barn och föräldrar som vill kan nyttja det efterfrågade. Resultaten för förskolorna i kommunen har sedan viktats med antal platser per förskola, och redovisas som andel (%) förskoleplatser i kommunen som erbjuder respektive möjlighet.

Kommunerna har också genomfört en mätning av väntetiden till förskoleplats. Det som mäts är dels andelen som får en plats senast på önskat placeringsdatum, och dels hur många dagar de fått vänta som inte fått plats på det önskade datumet.

Dessutom har man genomfört en mätning av antal barn per personal i förskolan. Till skillnad från den nationella statistiken, där den planerade personaltätheten mäts, har kommunerna här genomfört en faktiskt närvaromätning av både personal och barn på förskolorna i kommunen. För varje dag noterades planerat antal barn och personal samt antal frånvarande. För barnen har man angett om det är heltids-, halvtids- eller s.k. tretimmarsbarn och för personal har angetts antal hel- och halvtidspersonal. Dessa räknas sedan samman till heltidsbarn och heltidspersonal och redovisas som antal barn per personal. Mätperioden var måndagar till fredagar under en fyraveckorsperiod.

3 **Kvalitetsnyckeltal för förskola**

Kvalitetsnyckeltal för förskolan måste ha en tydlig koppling till förskolans uppdrag för att vara relevanta. Enligt 1998 års läroplan för förskolan (Lpfö 98) så ska förskolan lägga grund för ett livslångt lärande i en verksamhet som är rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. För att åstadkomma detta ska verksamheten utformas *i samarbete med hemmen*, varje barns behov och uveckling ska *dokumenteras* och barnen ska göras *delaktiga*. Dessutom är *tillgängligheten*, t.ex. hur lätt eller svårt det är att få en plats i förskolan, en viktig faktor. Utifrån detta har vi identifierat fyra områden för uppföljning av förskolan ur ett processperspektiv:

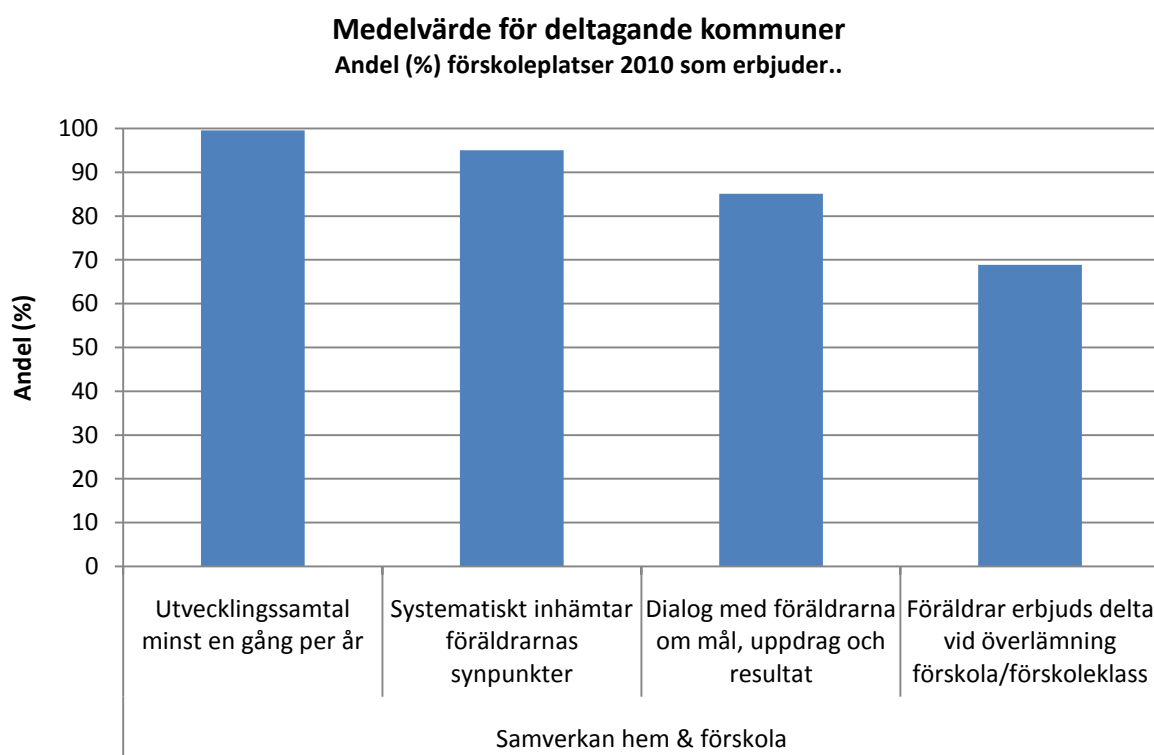
- Samverkan hem & förskola
- Barnens delaktighet
- Dokumentation för en god pedagogisk verksamhet
- Tillgänglighet

Nyckeltalen i denna undersökning redovisas i nästkommande kapitel utifrån dessa fyra områden.

3.1 Samverkan hem och förskola

För området *samverkan hem och förskola* redovisas fyra nyckeltal. Generellt sett ligger de uppmätta resultaten på en relativt hög nivå, men framförallt avseende föräldrarnas deltagande i överlämning till förskoleklass finns en förbättringspotential i de deltagande kommunerna.

I nedanstående diagram redovisas ett ovägt medelvärde för de deltagande kommunerna för nyckeltalen under *samverkan hem & förskola*. För vart och ett av nyckeltalen har 60-65 kommuner redovisat sina resultat i Kolada. Med kommungenomsnitt menas i detta sammanhang den genomsnittliga andelen förskoleplatser i de deltagande kommunerna där det som efterfrågas i nyckeltalet erbjuds.

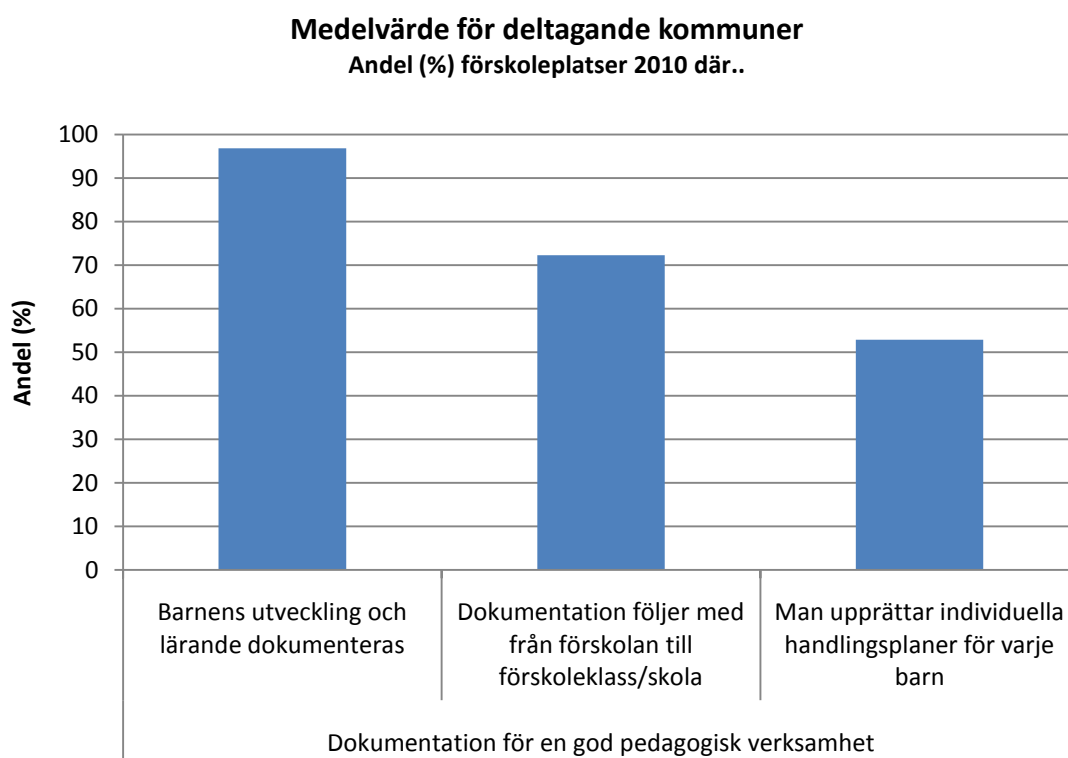
Figur 1

Utvecklingssamtal hålls minst en gång per år på i stort sett samtliga förskoleplatser i de deltagande kommunerna. I mycket stor utsträckning hämtas även föräldrarnas synpunkter på förskolan in systematiskt, och nästan lika vanligt är det med en dialog med föräldrarna om mål, uppdrag och resultat. När det gäller möjlighet för föräldrarna att delta vid överlämning mellan förskola och förskoleplats finns ett större utrymme för förbättring, med ett genomsnitt på ca 70 %.

3.2 Dokumentation för en god pedagogisk verksamhet

Under *dokumentation för en god pedagogisk verksamhet* ingår tre nyckeltal. Bara i 50 % av förskolorna upprättas individuella handlingsplaner för alla barn. Barnens utveckling och lärande dokumenteras i de allra flesta fall, men dokumentationen följer inte alltid med vid övergång till förskoleklass/förskola.

Resultat för nyckeltalen för *dokumentation för en god pedagogisk verksamhet* har redovisats av 60-64 kommuner.

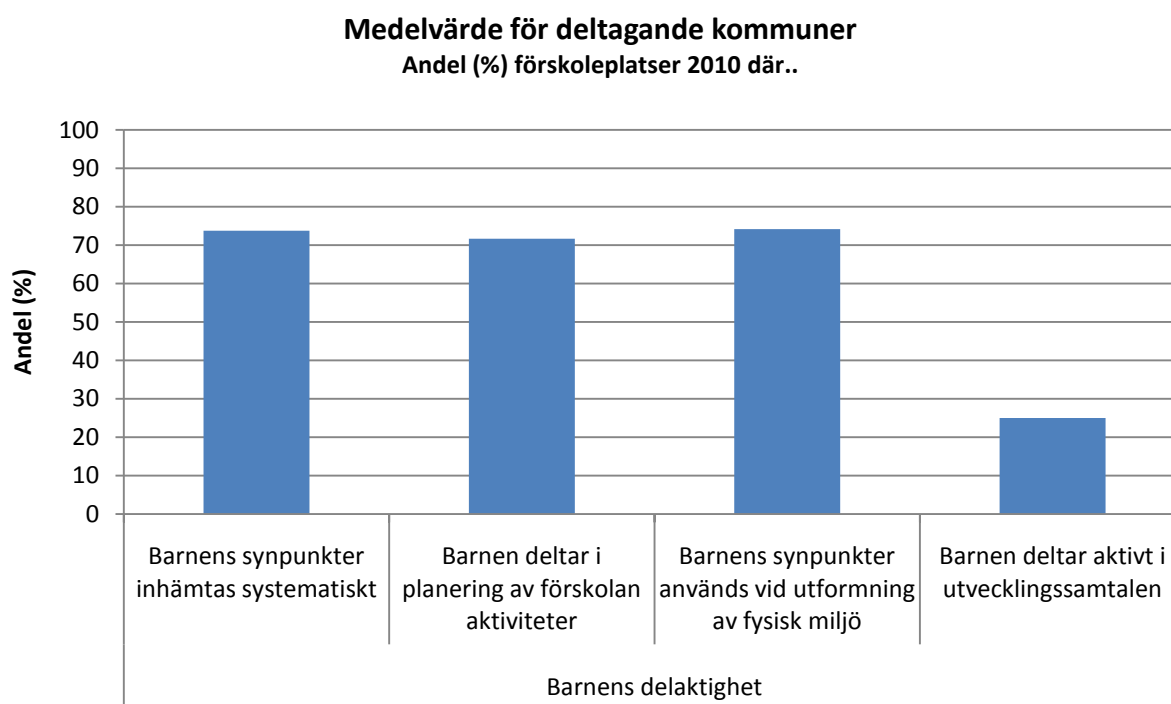
Figur 2

I samband med denna rapportens framställning har föreslagits att begreppet ”individuella handlingsplaner” bör ersättas med ”utvecklingsplaner”. Utvecklingsplaner har en tydligare koppling till förskolans pedagogiska uppdrag, och ger en tydligare koppling till dokumentationen av utveckling och lärande.

3.3 Barnens delaktighet

Under *barnens delaktighet* ingår fyra nyckeltal. Området är generellt sett att betrakta som det med högst utvecklingspotential bland de kommuner som deltagit i undersökningen.

Resultat för nyckeltalen för *barnens delaktighet* har redovisats av 61-62 kommuner. För systematisk inhämtning av barnens synpunkter, deltagande i planeringen av förskolans aktiviteter och användning av barnens synpunkter vid utformningen av den fysiska miljön är genomsnittet i de deltagande kommunerna drygt 70 %. Barnen deltar aktivt i utvecklingssamtalen i ca 25 % av fallen.

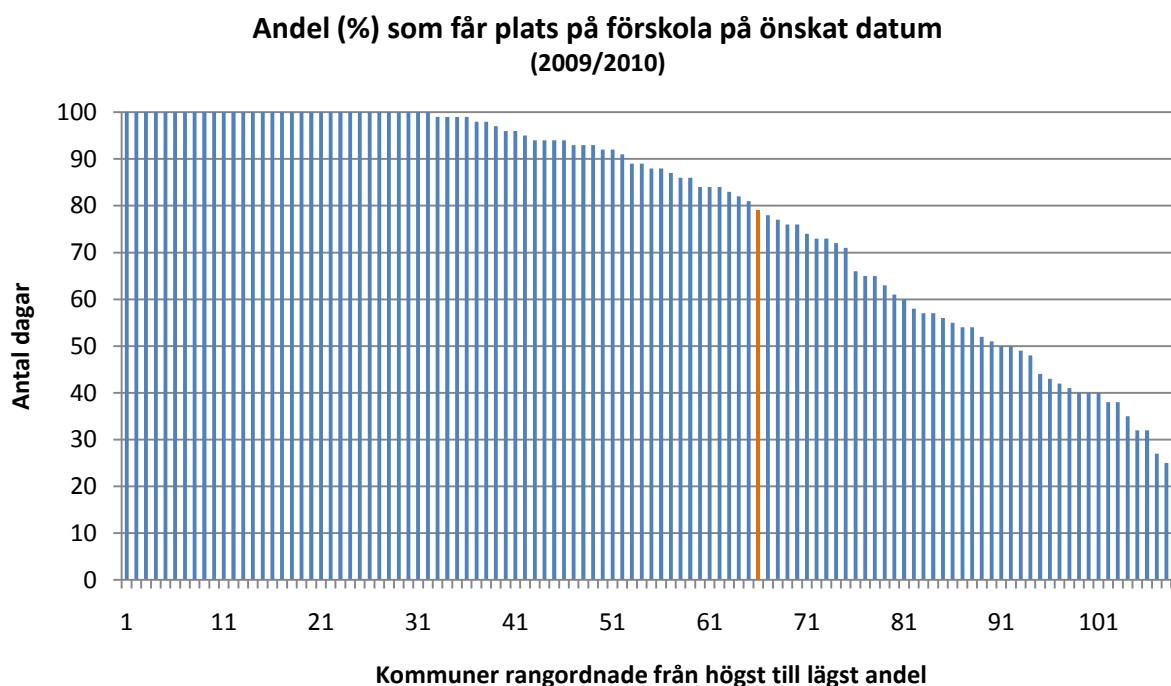
Figur 3

Vi såg i tidigare avsnitt att förskolorna i stor utsträckning systematiskt inhämtar föräldrarnas synpunkter. Kommungenomsnittet ligger dock mer än 20 procentenheter lägre när det gäller att samla in barnens synpunkter på ett systematiskt sätt.

3.4 Tillgänglighet

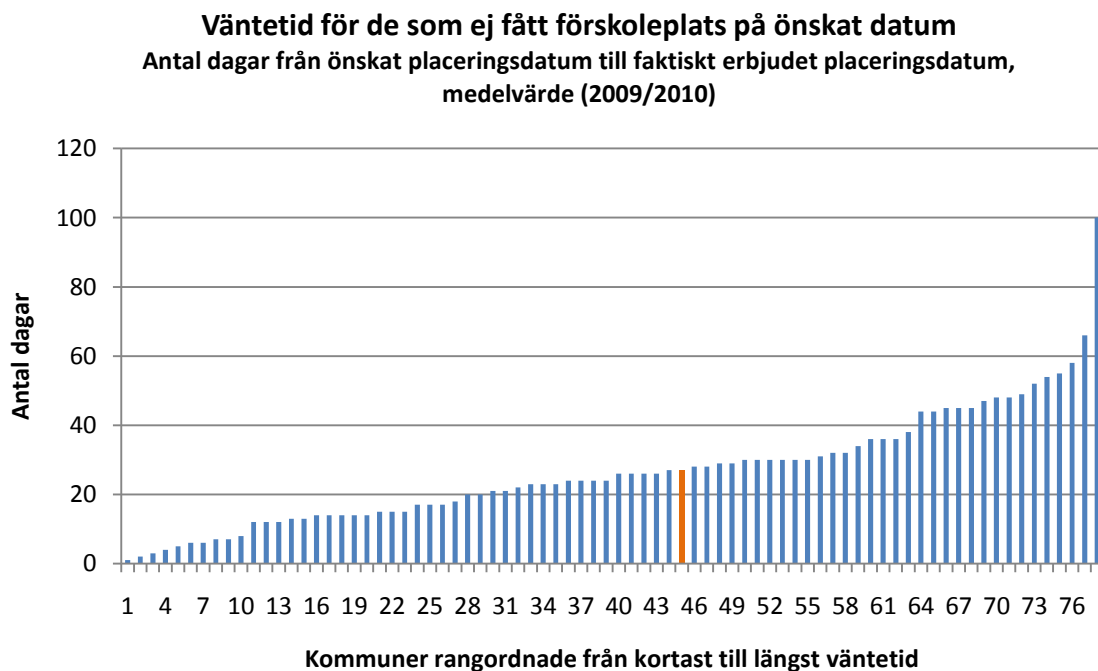
Under *Tillgänglighet* ingår tre nyckeltal. Andelen som får plats på önskat datum är relativt stor i de flesta kommuner och i hälften av kommunerna är genomsnittlig väntetid för de som inte fått plats på önskat datum en månad eller kortare. Tillgänglighet kan också handla om barnens tillgång till personal, och man kan konstatera att den faktiska personaltätheten är klart högre än den "planerade resurs" som mäts i Skolverkets verksamhetsstatistik, i de deltagande kommunerna.

Kommunerna har undersökt tillgängligheten till förskolan i två steg. I det första steget mäts hur stor andel av alla barn som får plats på förskolan på det datum som föräldrarna önskat. Mätningarna har antingen gjorts 2009 eller 2010 och genomförts i 109 kommuner. I den genomsnittliga kommunen klarar man att ge plats på önskat datum i 79 % av fallen. I diagrammet nedan ges en överblick på hur fördelningen mellan kommunerna ser ut. 19 kommuner lyckas bara ge en plats i högst hälften av fallen, medan ca 30 kommuner kan ge alla plats per det datum som föräldrarna önskat.

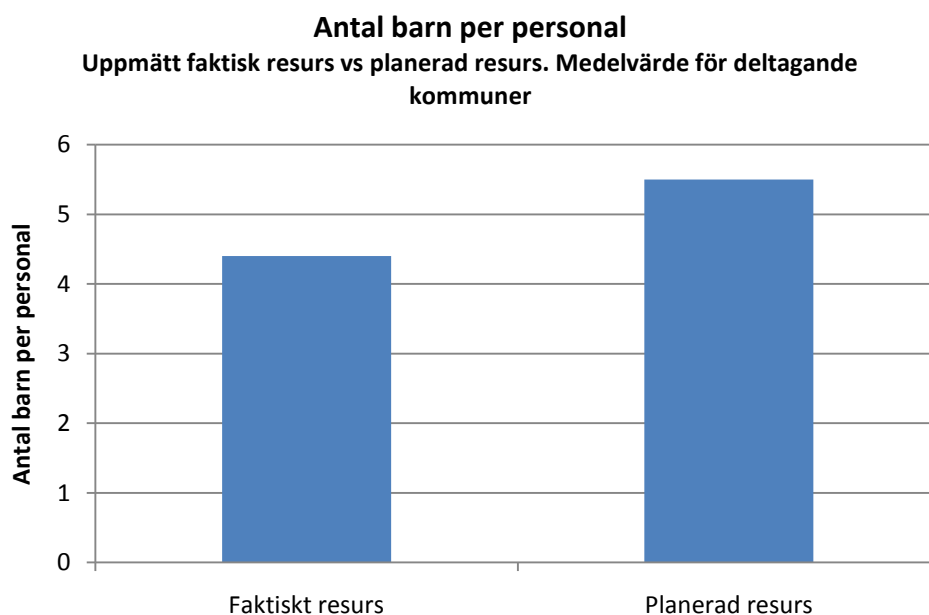
Figur 4

I det andra steget mäts genomsnittlig väntetid, i dagar, för de som inte fått plats på önskat datum. Den genomsnittliga väntetiden i de 78 kommuner som inte lyckats erbjuda samtliga plats enligt önskemål illustreras i diagrammet nedan. Det är alltså antal dagar från önskat placeringsdatum till faktiskt erbjudet placeringsdatum, dvs det datum då barnet enligt erbjudande kan börja på förskolan, som mätts. Variationen är stor, från 1 till 100 dagar i genomsnitt.

Figur 5

I Skolverkets verksamhetsstatistik för förskolan beräknas personaltätheten utifrån antal anställda och antal inskrivna barn. Med detta mått, som kan sägas vara den planerade resursen, är personaltätheten ca 5,5 barn per personal i de deltagande kommunerna. I det nyckeltal som utvecklats inom ramen för *Kommunens kvalitet i korthet*, för faktisk resurs, tas hänsyn till både barnens och personalens närvarotid. Förskolorna har dagligen under fyra veckor noterat avvikelsen från planering både vad avser barnen och personalen.

Figur 6

Med detta sätt att mäta är personaltätheten 4,4 barn per personal.

4 Exempel på resultatredovisning för enskilda kommuner

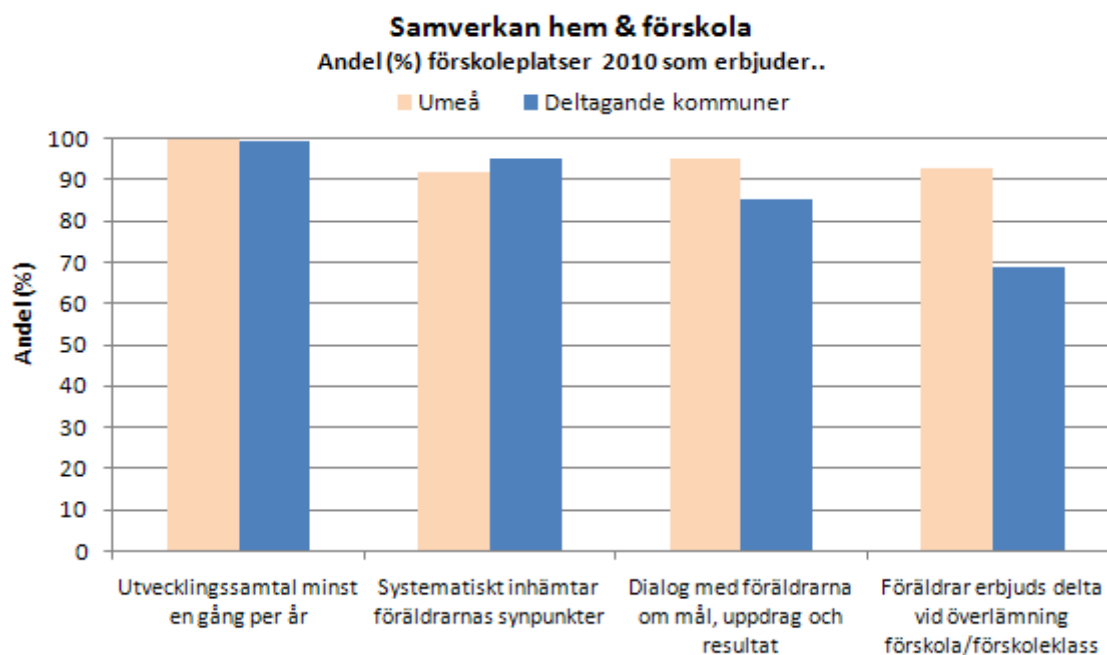
I denna rapport görs ingen redovisning av enskilda kommuners resultat. Vi betygsätter inte heller resultaten, och ett viktigt skäl är att förskolans mål kan variera mellan kommunerna. Om kommunen inte anser att t.ex. individuella handlingsplaner är prioriterat blir det fel att sätta ”underkänt” för att förskolan inte erbjuder alla den möjligheten. Betygsättningen måste alltså utföras av varje kommun själv.

I detta avsnitt presenteras ett antal förslag på tabeller och diagram som kan åskådliggöra kommunens resultat i form av jämförelser med andra. Dessa förslag ska ses som inspiration för det vidare arbetet med nyckeltalen i kommunen. Samtliga tabeller och diagram illustrerar jämförelser för kommunerna Umeå och Haparanda, mot ovägda medelvärden för samtliga deltagande kommuner.

4.1 Umeå

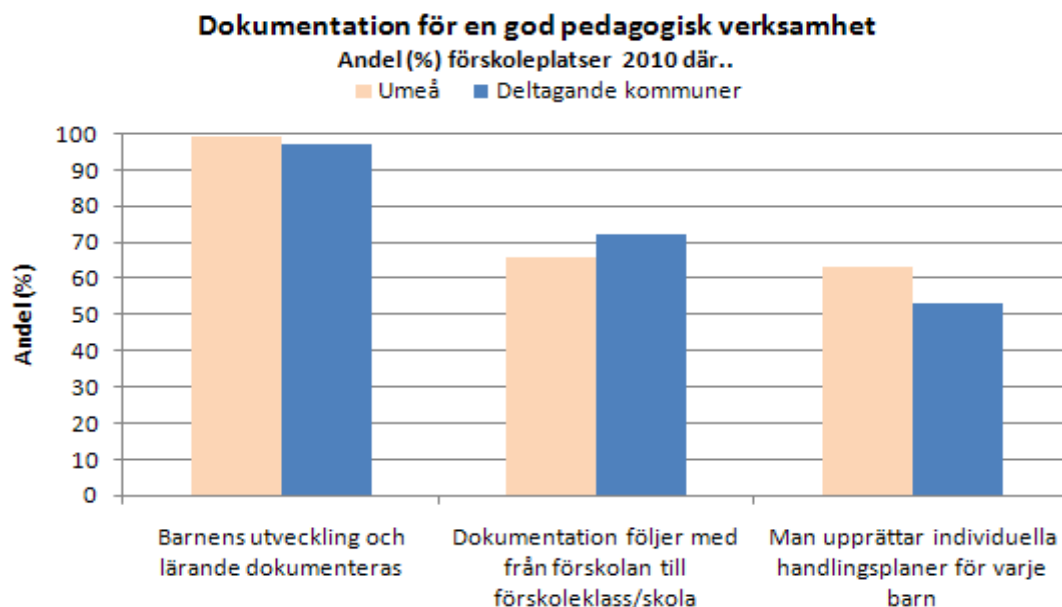
När det gäller förskolenyckeltalen så lämpar sig det med flera olika typer av diagram för att ge en meningsfull och lättöverskådlig bild av kommunens resultat. I nedanstående exempel illustreras Umeås resultat i stapeldiagram. Stapeldiagrammen är särskilt bra att använda när man vill jämföra sig både med någon annan men också att se hur sina egna andelar förhåller sig på skalan 0-100. Att jämföra med samtliga deltagande kommuner är naturligtvis bara ett förslag, man kan exempelvis välja att jämföra sig med en eller flera andra kommuner för sig eller ett gruppmedelvärde för dessa kommuner.

För att tydliggöra att det handlar om en uppföljning utifrån förskolans uppdrag är diagrammen uppdelade på de fyra områdena *samverkan hem och förskola*, *dokumentation för en god pedagogisk verksamhet*, *barnens delaktighet* samt *tillgänglighet*. På så vis kan man dels jämföra på vilka områden som man generellt har goda/mindre goda resultat och dels vad som är bra/mindre bra inom respektive område.

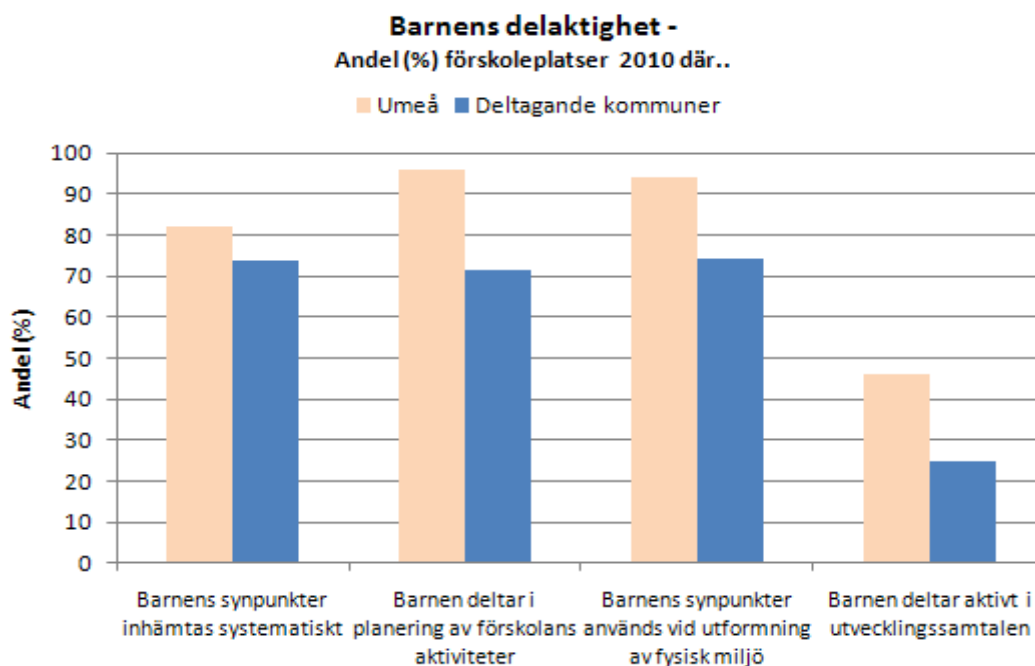
Figur 7

Umeå ligger över medelvärdet utom avseende systematisk inhämtning av föräldrarnas synpunkter.

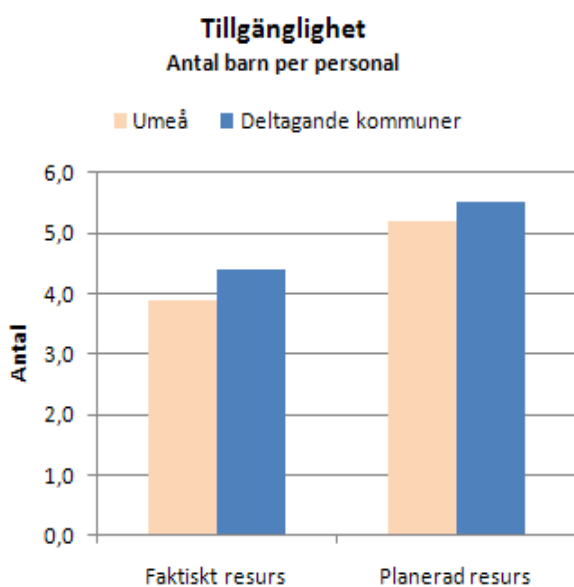
Figur 8

Utveckling och lärande dokumenteras i något högre utsträckning, dokumentationen följer med till förskoleklass/skola i något lägre utsträckning, och man upprättar i högre utsträckning individuella handlingsplaner för varje barn i Umeå, jämfört med i övriga deltagande kommuner.

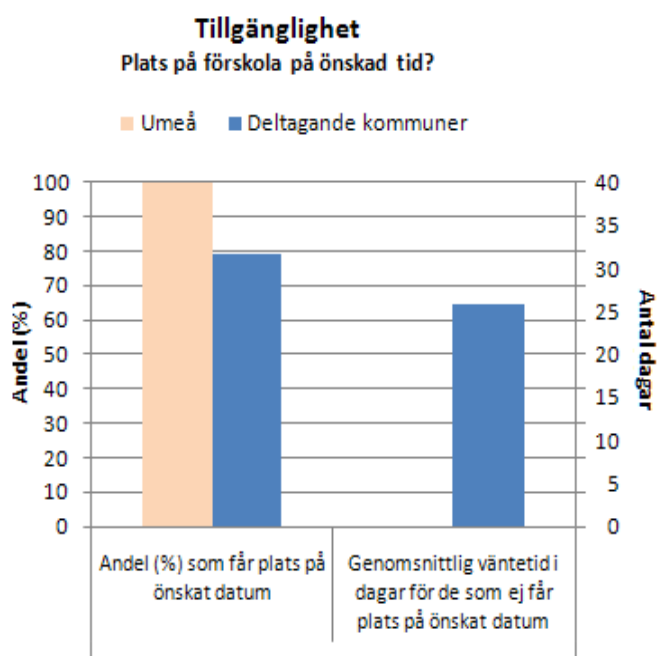

Figur 9

När det gäller barnens delaktighet är resultaten mycket goda i Umeå, jämfört med i övriga kommuner.

Figur 10

Figur 11

I Umeå fick alla barn plats på önskat datum, och man har färre antal barn per personal i Umeå än i övriga deltagande kommuner.

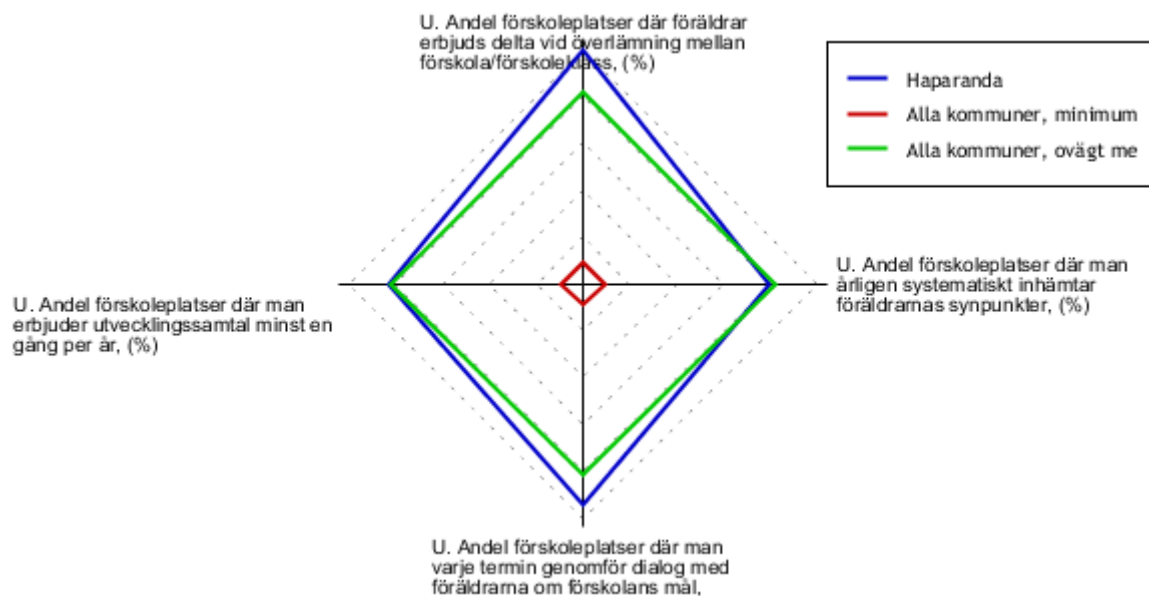
Med dessa fyra enkla diagram kan vi konstatera att Umeå generellt sett har goda resultat jämfört med övriga kommuner.

4.2 Haparanda

Ett annat sätt att titta på resultaten är att använda sig av de visuellt tilltalande spindeldiagrammen. Spindeldiagrammets främsta egenskap är att det ger en mycket tydlig bild när man vill se sina resultat relativt andra kommuners resultat. Däremot ger de inte samma tydliga bild som stapeldiagrammen när det handlar om var de egna procentandelarna ligger på en faktisk skala 0-100.

Spindeldiagram kan enkelt skapas direkt i Kolada och jämför för samtliga valda nyckeltal kommunens värde mot medelvärdet för alla deltagande kommuner. Den blå linjen i spindeldiagrammen nedan visar kommunens värde, i detta fall Haparanda, och den gröna linjen visar medelvärdet. Ligger den blå linjen utanför den gröna vid ett visst nyckeltal så visar det att kommunen har ett högre värde än medelvärdet i de övriga kommunerna.

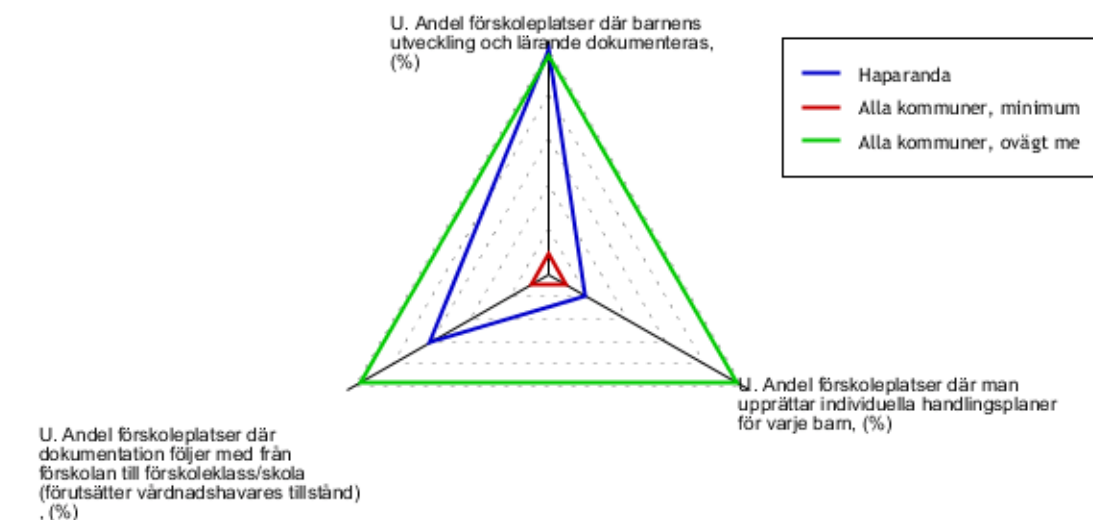
Samverkan hem och förskola, 2010

Figur 12

Haparandas resultat avseende samverkan hem och förskola är lika bra eller bättre än medel för de fyra nyckeltalen.

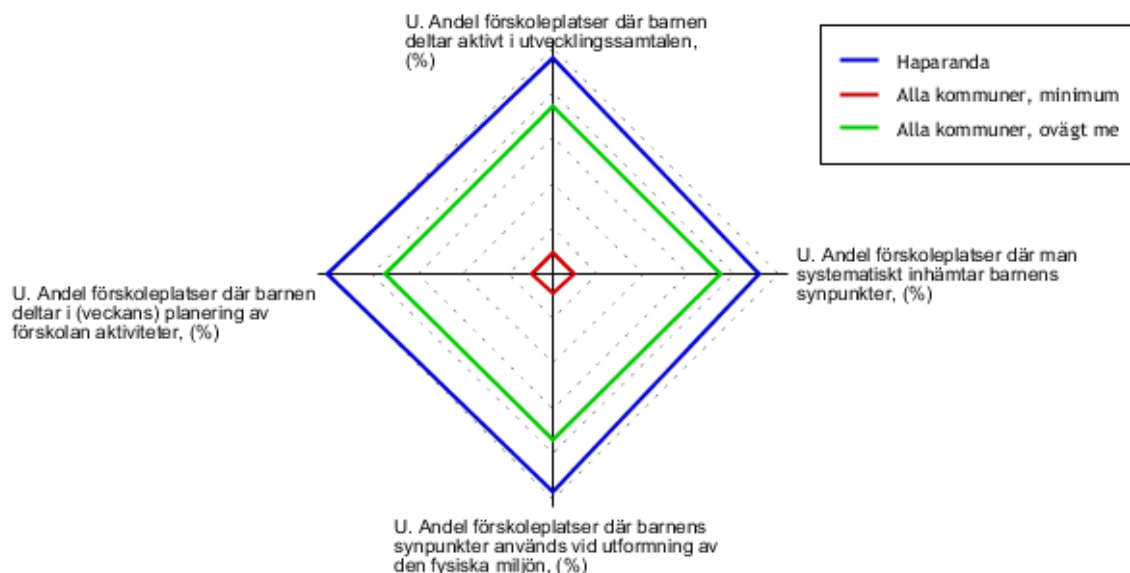
Dokumentation för en god pedagogisk verksamhet, 2010

Figur 13

Haparanda har samma höga grad av dokumentation som övriga deltagande kommuner, men låter dokumentationen följa med till förskoleklass/skola i mindre utsträckning. När det gäller individuella handlingsplaner är Haparandas värde lågt.

Barnens delaktighet, 2010

Figur 14

För alla nyckeltal avseende barnens delaktighet ligger Haparanda klart över medel.

Bilaga 1: Lista över samtliga nyckeltal i mätningen

Kortnamn	Definition
Samverkan hem och förskola	
Andel förskoleplatser där man erbjuder utvecklingssamtal minst en gång per år, (%)	Andel (%) av totalt antal förskoleplatser inom samtliga förskolor i kommunen där vårdnadshavare erbjuds utvecklingssamtal minst en gång per år. Avser alla förskolor i kommunen oavsett regi. Källa: Egen undersökning i kommunen
Andel förskoleplatser där man årligen systematiskt inhämtar föräldrarnas synpunkter, (%)	Andel (%) av totalt antal förskoleplatser inom samtliga förskolor i kommunen som årligen systematiskt inhämtar föräldrarnas synpunkter. Synpunkter kan inhämtas exempelvis vid föräldramöten eller via enkät. Avser alla förskolor i kommunen oavsett regi. Källa: Egen undersökning i kommunen
Andel förskoleplatser där man varje termin genomför dialog med föräldrarna om förskolans mål, uppdrag och resultat, (%)	Andel (%) av totalt av totalt antal förskoleplatser inom samtliga förskolor som varje termin genomför dialog med föräldrarna om förskolans mål, uppdrag och resultat. Exempelvis vid föräldramöten. Avser alla förskolor i kommunen oavsett regi. Källa: Egen undersökning i kommunen.
Andel förskoleplatser där föräldrar erbjuds delta vid överlämning mellan förskola/förskoleklass, (%)	Andel (%) av totalt antal förskoleplatser inom samtliga förskolor i kommunen som erbjuder föräldrar att delta vid överlämningen mellan förskola och förskoleklass. Avser alla förskolor i kommunen oavsett regi. Källa: Egen undersökning i kommunen
Dokumentation för en god pedagogisk verksamhet	
Andel förskoleplatser där barnens utveckling och lärande dokumenteras, (%)	Andel (%) av totalt antal förskoleplatser inom samtliga förskolor i kommunen där barnens utveckling och lärande dokumenteras. Exempelvis pedagogisk dokumentation och portfolio. Avser alla förskolor i kommunen oavsett regi. Källa: Egen undersökning i kommunen
Andel förskoleplatser där dokumentation följer med från förskolan till förskoleklass/skola (förutsätter vårdnadshavares tillstånd) , (%)	Andel (%) av totalt antal förskoleplatser inom samtliga förskolor i kommunen där dokumentationen följer med från förskolan till förskoleklass/skola under förutsättning att vårdnadshavare gett sitt tillstånd. Avser alla förskolor i kommunen oavsett regi. Källa: Egen undersökning i kommunen
Andel förskoleplatser där man upprättar individuella handlingsplaner för varje barn, (%)	Andel (%) av totalt antal förskoleplatser inom samtliga förskolor i kommunen som årligen upprättar/uppdaterar individuell handlingsplan för varje barn. Avser alla förskolor i kommunen oavsett regi. Källa: Egen undersökning i kommunen

Barnens delaktighet	
Andel förskoleplatser där man systematiskt inhämtar barnens synpunkter, (%)	Andel (%) av totalt antal förskoleplatser inom samtliga förskolor i kommunen som systematiskt inhämtar barnens synpunkter genom någon form av enkät, intervju eller barnråd. Avser alla förskolor i kommunen oavsett regi. Källa: Egen undersökning i kommunen
Andel förskoleplatser där barnen deltar i (veckans) planering av förskolan aktiviteter, (%)	Andel (%) av totalt antal förskoleplatser inom samtliga förskolor i kommunen där barnen efter förutsättning och vilja deltar i (veckans) planering av förskolans aktiviteter. Avser alla förskolor i kommunen oavsett regi. Källa: Egen undersökning i kommunen.
Andel förskoleplatser där barnens synpunkter används vid utformning av den fysiska miljön, (%)	Andel (%) av totalt antal förskoleplatser inom samtliga förskolor i kommunen där barnens synpunkter tas tillvara vid utformning av den fysiska miljön. Avser alla förskolor i kommunen oavsett regi. Källa: Egen undersökning i kommunen.
Andel förskoleplatser där barnen deltar aktivt i utvecklingssamtalen, (%)	Andel (%) av totalt antal förskoleplatser inom samtliga förskolor i kommunen där barnen efter förutsättning och vilja deltar aktivt i utvecklingssamtalen. Avser alla förskolor i kommunen oavsett regi. Källa: Egen undersökning i kommunen.
Tillgänglighet	
Andel barn som fått plats på förskola på önskat placeringsdatum, (%)	Andel (%) barn som erbjudits plats före eller på önskat placeringsdatum. Om önskat placeringsdatum infaller på lördag, söndag eller helgdag räknas första kommande vardag som önskat placeringsdatum. Källa: Egen undersökning i kommunen
Genomsnittlig väntetid för de barn som inte fått plats på förskola på önskat placeringsdatum, antal dagar	Genomsnittligt antal dagar mellan önskat placeringsdatum och faktiskt erbjudet placeringsdatum. Källa: Egen undersökning i kommunen
Antal barn per personal i förskola - faktisk resurs	Faktiskt antal barn per personal i förskola. Mätning under fyra veckorsperiod. Källa: Egen undersökning i kommunen samt Skolverket

Bilaga 2: Deltagande kommuner

Dessa kommuner hade vid uttagningstillfället publicerat värden på minst ett nyckeltal i undersökningen

Ale	Karlshamn	Sjöbo	Älvdalen	Östersund
Arboga	Karlskoga	Skellefteå	Ödeshög	Österåker
Arvika	Kinda	Sollentuna	Överkalix	Östra Göinge
Avesta	Kristinehamn	Sorsele	Övertorneå	Vallentuna
Berg	Kumla	Strömstad	Sölvesborg	Tyresö
Bollnäs	Kävlinge	Sunne	Uppvidinge	Katrineholm
Borås	Köping	Surahammar	Bengtsfors	Lomma
Eskilstuna	Laholm	Svalöv	Båstad	Ronneby
Essunga	Laxå	Torsby	Falun	Tjörn
Falkenberg	Lidköping	Torsås	Gävle	Alvesta
Filipstad	Lindesberg	Tranås	Hammarö	Arvidsjaur
Flen	Lycksele	Umeå	Hedemora	Danderyd
Gnesta	Malung-Sälen	Upplands Väsby	Håbo	Hallstahammar
Grums	Markaryd	Vansbro	Högsby	Järfälla
Grästorp	Mjölby	Varberg	Kalix	Piteå
Gullspång	Norsjö	Vilhelmina	Knivsta	Säffle
Götene	Nybro	Vimmerby	Kungsbacka	Vara
Haparanda	Nykvarn	Vingåker	Mark	Älvkarleby
Heby	Nyköping	Vännäs	Motala	Örebro
Herrljunga	Nässjö	Värmdö	Rättvik	
Hjo	Orsa	Värnamo	Strängnäs	
Härjedalen	Osby	Västerås	Svedala	
Härryda	Sala	Ånge	Tanum	
Jönköping	Sandviken	Årjäng	Tingsryd	
Kalmar	Sigtuna	Älmhult	Trosa	

Figur 4